

13 140.

ΝΙΚΟΥ Θ. ΥΨΑΝΤΗ

ΧΕΙΜΑΡΑ: ΠΡΟΠΥΡΓΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

Αρχαίοι χρόνοι (ιστορική περίοδος) - Γεωγραφική θέση

ΑΝΑΤΥΠΟ ΑΠΟ ΤΟ «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ» 1999

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1999

4

1920
OFFICE OF THE
SECRETARY OF THE ARMY
WASHINGTON, D. C.

ΝΙΚΟΥ Θ. ΥΦΑΝΤΗ

ΧΕΙΜΑΡΑ: ΠΡΟΠΥΡΓΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

Αρχαίοι χρόνοι (ιστορική περίοδος) - Γεωγραφική θέση

ΑΝΑΤΥΠΟ ΑΠΟ ΤΟ «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ» 1999

* ΣΥΛΛΟΓΗ *
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΡΙΩΝΗ
ΔΩΡΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ
ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 1999

ΝΙΚΟΥ Θ. ΥΦΑΝΤΗ

ΧΕΙΜΑΡΑ: ΠΡΟΠΥΡΓΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

Αρχαίοι χρόνοι (ιστορική περίοδος) - Γεωγραφική θέση

Η Χειμάρα είναι η περιοχή των Ακροκεραυνίων. Γεωγραφικά είναι η περιοχή μεταξύ των Αγίων Σαράντα και του ακρωτηρίου Γλώσσα και περιβρέχεται από το Ιόνιο και την Αδριατική θάλασσα.

Νότια της Αυλώνας, στην αρχαία Χαονία, βρίσκεται το οχυρό κράτος της Χειμάρας, που συνεχώς μαρτυρείται στις πηγές από την αρχαιότητα ως τα σήμερα. Είναι πόλη της Χαονίας. Οφείλει το όνομα στον Χάονα, γιο του Πριάμου και κατ' άλλους στο βουνό Χάον της Αρκαδίας.

Η ιστορία της Χειμάρας είναι η ίδια η ιστορία της Ελλάδος. Υπήρξε κυματοθραύστης βαρβαρικών επιδρομών και φρουρός του ελληνισμού στα βόρεια σύνορα.

Η λέξη «Χειμάρα» είναι μεταγενέστερη. Μέχρι τον Προκόπιο (*Περί Κτισμάτων* Δ4), τον Καντακουζηνό (*Ιστορία* β) και την Άννα την Κομνηνή αναφέρεται η αρχαία Ηπειρωτική πόλη Χίμαιρα. Οι Χειμαριόι, φυλή πελασγική, όπως μαρτυρούν τα πελασγικά τείχη στην Ακρόπολη.

Ο Θουκυδίδης (Βιβλίο Β' Κεφ. LXXX) αναφέρει ότι στους κατοίκους αυτής της περιοχής ο πόλεμος ήταν η τροφή τους και έμφυτη η ανεξαρτησία και η υπερηφάνεια. Όσα περιγράφει ο Θουκυδίδης στην ιστορία για τα αίτια του Πελοποννησιακού πολέμου, σχετικά με την προέλευση των κατοίκων της περιοχής, είναι αρκετά για να μας πείσουν ότι οι Χάονες του Θουκυδίδα και οι σημερινοί Χειμαριώτες είναι οι ίδιοι, που για αιώνες δεν μετέβαλαν νοοτροπία και πολεμικότητα. Κατά τον Μεσσηνιακό πόλεμο (625 π.Χ.) παρατηρήθηκε η μετανάστευση των Σπαρτιατών προς την περιοχή των Ακροκεραυνίων (Παπαρηγόπουλος).

Δωριείς και Χάονες ανατρέφονταν με τον ίδιο πολεμικό τρόπο, γι' αυτό αφομοιώθηκαν και συγχωνεύτηκαν σε έναν λαό, ώστε αργότερα η Δυναστεία των Μολοσσών να κυριαρχήσει στην περιοχή και να αποτελέσει ισχυρό Ηπειρωτικό Κράτος.

Λαός περήφανος, πολεμικός, ευγενικός, δίκαιος και ελεύθερος ζούσε

πάνω στα τραχιά βουνά του και διακρινόταν για την ανδρεία και την αξιοσύνη του.

Η Χειμάρα ήταν γνωστή στον Πλίνιο τον Πρεσβύτερο, που γράφει: «IN EPITI OTA CASTELUM IN ACHROCERAUNIS CHIMERA» και αναφέρει τα θερμά λουτρά της, που χρησιμοποιούσαν και κατά την μεσαιωνική εποχή. Ο Προκόπιος μνημονεύει τη Χειμάρα («Χίμαιραι») ανάμεσα στα κάστρα που οχύρωσε ο Ιουστινιανός. Το κάστρο δεν είχε καθεστώς πόλης και γι' αυτό δεν μνημονεύεται στον «Συνέκδημο» του Ιεροκλέους. Ως επισκοπή αναφέρεται για πρώτη φορά το 1020 στον διακανονισμό του Βασιλείου Β' για την Αρχιεπισκοπή Αχρίδος.

Το κράτος των Μολοσσών αργότερα περιήλθε υπό Μακεδονική κυριαρχία. Είναι γνωστοί οι αγώνες του βασιλιά της Ηπείρου Πύρρου εναντίον των Ρωμαίων. Μετά το θάνατο του Πύρρου η Ηπειρωτική Συμπολιτεία διετέλεσε και πάλι υπό την επιρροή του Μακεδονικού κράτους.

Εφτά χιλιόμετρα νότια της Χειμάρας βρίσκεται η Πάνορμος, ασφαλές φυσικό λιμάνι της Χαονίας. Πρέπει να ήταν σε χρήση και αυτή την ύστερη αρχαιότητα. Κατά τους μεταγενέστερους χρόνους απέκτησε μεγάλη σημασία. Τέσσερα χιλιόμετρα νοτιότερα υπάρχουν τα ερείπια του κάστρου του Κηπαρού, που ανήκουν στην περίοδο της ύστερης αρχαιότητας.

Σκορπισμένα στους πρόποδες των Ακροκεραυνίων και κατά μήκος των ακτών τα πανέμορφα και ηρωικά χωριά της Χειμάρας:

Ο *Βούνος*, πρώτο στην παλικάριά και στην αυτοθυσία.

Οι *Λιάτες*, (από το λιαστό ή λιατό κρασί που παράγει), μικρός οικισμός κοντά στο Βούνο.

Οι *Δρυμάδες*, (από το Δρυμός), με τις απαράμιλλες φυσικές ομορφιές.

Η *Παλιάσα*, (αρχαία Παλαίστη), το ηρωικό *Πύλιουρι* (από το πυλωρός), απέναντι από το Μοναστήρι της Παναγίας.

Το *Κούδεσι*, το *Τσόραϊ*, με τους ευγενικούς και φιλήσυχους κατοίκους τους, το *Κηπαρό* (κήπους ορώ = βλέπω κήπους), με τους μετανάστες τους.

Τα χωριά *Λούκοβο*, *Πικέρι*, *Νίβιτσα*, *Μπόρσι*, *Άγιος Βασίλειος* και *Λυκούρ(ε)σι*, γνωστά για την ναυτική τους ιστορία.

Το 1878 στίφη Τουρκαλβανών επέλεσαν στο Λυκούρσι και το εκθемελίωσαν. Το χωριό καταστράφηκε τελείως και οι κάτοικοι κατεσφάγησαν. Οι ελάχιστοι που διασώθηκαν κατέφυγαν στην Κέρκυρα. Απόγονοι αυτών ζουν και σήμερα στην Κέρκυρα και καυχώνται για την καταγωγή τους.

Μετά τη συνθήκη του Αγίου Στεφάνου, η νοτιοδυτική περιφέρεια της Χειμάρας εξεγέρθηκε (1878). Στην εξέγερση αυτή συμμετείχαν και εθελοντικά σώματα από την Κέρκυρα με εξακόσιους άντρες και αρχηγό τον Γε-

Η Χειμάρα

Φωτ. 1920 (Αρχ. Ι.Β.Ε.)

ώργιο Στεφάνου από το Κηπαρό, τον Κ. Τριτάκη από την Κρήτη, τον Χρ. Χρηστοβασίλη από τα Γιάννινα και τον Μίνο Λάπλα από τη Δρόβιανη.

Η δύναμη αυτή αποβιβάστηκε στους Αγίους Σαράντα και παρέμεινε εκεί για λίγες μέρες. Αυτή η καθυστέρηση έδωσε τον απαιτούμενο χρόνο στους Τουρκαλβανούς να επιπέσουν εναντίον των επαναστατών και να τους εξουδετερώσουν. Ακολούθησε η σφαγή στο Λυκούρεσι. (Λάμπρου Π. Σπύρου (Βουντώτη), *Η Χειμάρα*, 1966 σ. 47 και Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια «Πυρσού». Νεωτέρα Ελληνική Ιστορία).

Ρωμαϊκή και Μεσαιωνική Περίοδος

Κατά τους ρωμαϊκούς και μεσαιωνικούς χρόνους η Χειμάρα ακολουθεί την τύχη του υπόλοιπου ηπειρωτικού χώρου και δέχεται πλείστες βαρβαρικές επιδρομές, αλλά το πνεύμα των κατοίκων της παραμένει αδούλωτο και ανεξάρτητο.

Μετά τον πόλεμο μεταξύ Ρώμης και Μακεδόνας (οι Ηπειρώτες πολέμησαν στο πλευρό των Μακεδόνων), οι Ρωμαίοι διέλυσαν την Ηπειρωτική Συμπολιτεία και προέβησαν σε πρωτοφανείς θηριωδίες, εκδικούμενοι τη νικηφόρα εκστρατεία του Πύρρου (280-274).

Το 168 π.Χ. ο ύπατος Αιμίλιος Παύλος με τις ρωμαϊκές λεγαιώνες κατερείπωσε την Ήπειρο, η οποία έγινε ρωμαϊκή επαρχία. Ο Πλούταρχος αναφέρει ότι 70 πόλεις καταστράφηκαν ολοσχερώς και 200.000 πουλήθηκαν ως δούλοι. Η Ήπειρος παρουσίαζε εικόνα παντελούς ερήμωσης.

Επί Ηρώδου του Αττικού (101–178 μ.Χ.), φίλου των Ηπειρωτών, ιδρύθηκαν διάφορες πόλεις γύρω από το Βουθρωτό. Είχαν διατηρηθεί και αρκετές άλλες πόλεις, όπως ο Ωρικός, η Παλάσσα, η Χίμαιρα (Χειμάρα), ο Ογχισμός (Άγιοι Σαράντα). Οι πόλεις αυτές κυβερνιούνται με ελληνική νομοθεσία και για τις συναλλαγές τους χρησιμοποιούσαν ελληνικά νομίσματα. Μπόρεσε έτσι να διασωθεί ο Ηπειρωτικός Ελληνισμός και να ξαναβρεί τη δύναμή του.

Από τα ερείπια και την ερήμωση που επέφεραν οι ρωμαϊκές λεγαιώνες του Αιμίλιου Παύλου αναγεννήθηκε η Νέα Ήπειρος, ονομασία που της έδωσε ο Διοκλητιανός τον 2ο π.Χ. αιώνα.

Μετά τη διάλυση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας η Ήπειρος απετέλεσε βυζαντινή επαρχία. Το ελληνικό πνεύμα άνθησε και πάλι. Τότε ιδρύθηκαν και οι επισκοπές Δρυϊνουπόλεως, Δυρραχίου και Χειμάρας.

Κατά τη βυζαντινή περίοδο, Γότθοι, Οστρογότθοι, Βούλγαροι, Νορμανδοί, Σλάβοι, κατά κύματα εισβάλλουν στην Ήπειρο και στην περιοχή της Χειμάρας.

Από το 517 μ.Χ. αρχίζουν οι επιδρομές και οι διωγμοί από Βουλγάρους, Γότθους και Ούνους. Τους ακολούθησαν οι Σλάβοι, οι οποίοι ελυμαίνοντο την παραθαλάσσια περιοχή της Αδριατικής.

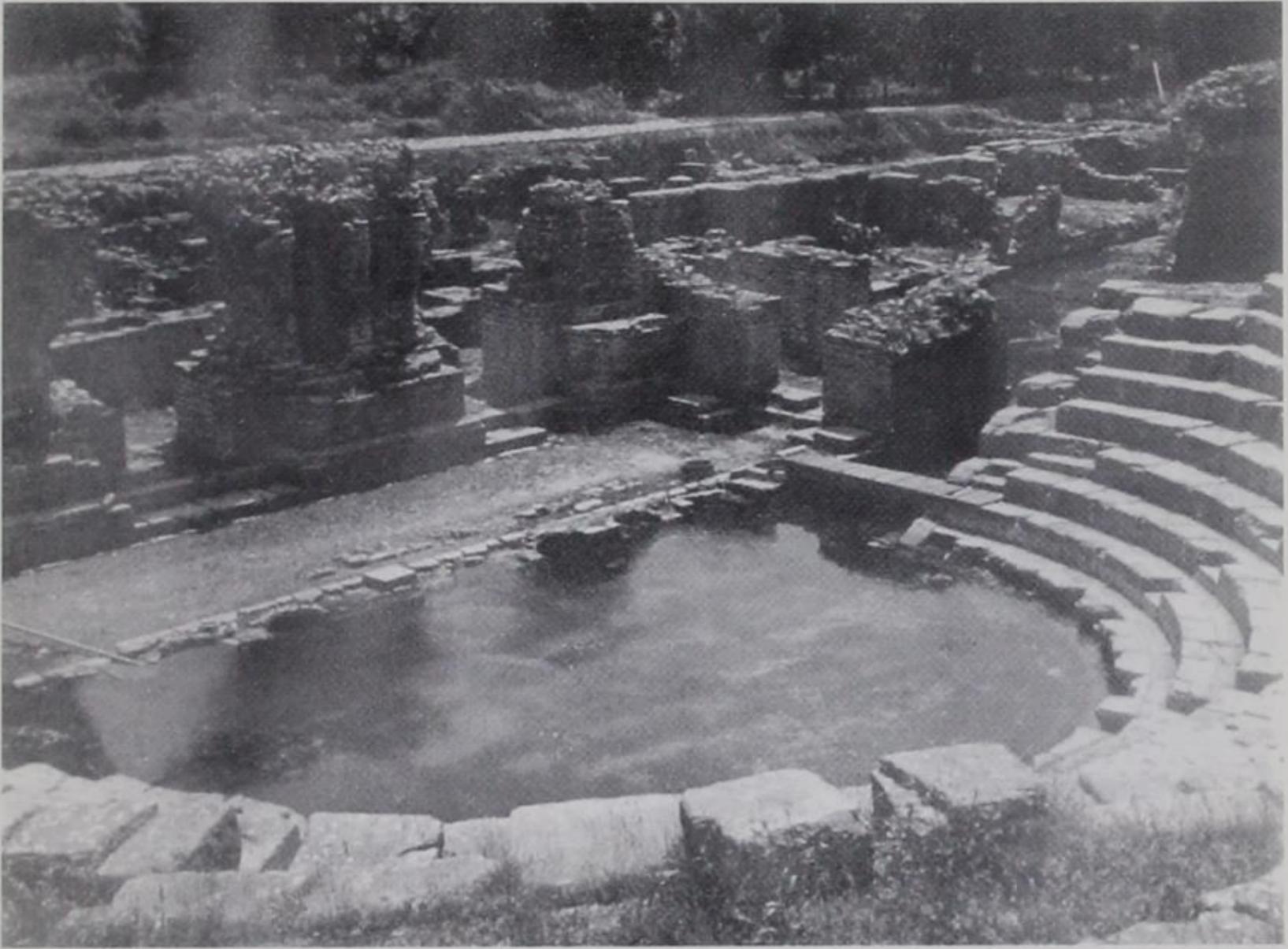
Ο Ιουστινιανός το 529, προς περιφρούρηση των υπηκόων του, χτίζει στην Ήπειρο 500 φρούρια. Στην παραλιακή ζώνη του Ιονίου και της Αδριατικής έχτισε 50 φρούρια. Τότε ανακαινίστηκε και το φρούριο της Χειμάρας.

Από το 893–1040 μ.Χ. έχουμε νέες βουλγαρικές επιδρομές και το 1185 η Ήπειρος καταλαμβάνεται από τους Νορμανδούς.

Ο «Συνέκδημος» του Ιεροκλέους, το σημαντικότερο σύγγραμμα για τους σκοτεινούς χρόνους της Ηπείρου, αναφέρει ότι κατά τη βυζαντινή εποχή η Νέα Ήπειρος, όπως αποδεικνύεται από εκκλησιαστικά έγγραφα, αποτελείτο από κατοίκους με ελληνικό χαρακτήρα και μόρφωση.

Με τη διάλυση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας ιδρύθηκε από τον Μιχαήλ Άγγελο Κομνηνό το Δεσποτάτο της Ηπείρου. Η Ήπειρος είδε νέα πνευματική άνθηση.

Με τη διείσδυση των Οθωμανών στα ευρωπαϊκά εδάφη παρατηρούνται πολλές καταστροφές και λεηλασίες και στον Ηπειρωτικό χώρο.

Αρχαίο θέατρο Βουθρωτού

(Αρχ. I.B.E.)

Το 1453 εμφανίζεται ο Γεώργιος Καστριώτης. Στους αγώνες του Καστριώτη κατά των Τούρκων συμμετείχαν και ένοπλοι Χειμαριώτες.

Με το θάνατο του Καστριώτη ολόκληρη η Ήπειρος υποτάσσεται στους Τούρκους. Μόνο η Χειμάρα μένει ανεξάρτητη. Αντιστέκεται στον κατακτητή και επιτυγχάνει προνομιακό καθεστώς.

Τα χρόνια της Τουρκοκρατίας - Απελευθερωτικοί αγώνες των Χειμαριωτών

Στα 1431 η Ήπειρος υποτάχτηκε στους Τούρκους, εκτός από την Πάργα, το Βουθρωτό και τη Χειμάρα.

Οι Χειμαριώτες ενισχυμένοι από τους Βενετούς, παρενοχλούσαν διαρκώς τους Τούρκους και κράτησαν την ανεξαρτησία και ελευθερία τους.

Με το θάνατο του Γ. Καστριώτη (Σκεντέρμπεη) το 1467, τάφηκε οριστικά και ο τελευταίος προμαχώνας του Ελληνισμού.

Για λίγα χρόνια την αρχηγία των ακέφαλων σωμάτων ανέλαβαν οι Χειμαριώτες: Γεώργιος Στρέσιος και Πήλιος (Σπύρος) Καρνέτσης, οι οποίοι, μπροστά στις υπέρτερες τουρκικές δυνάμεις, αναγκάστηκαν να